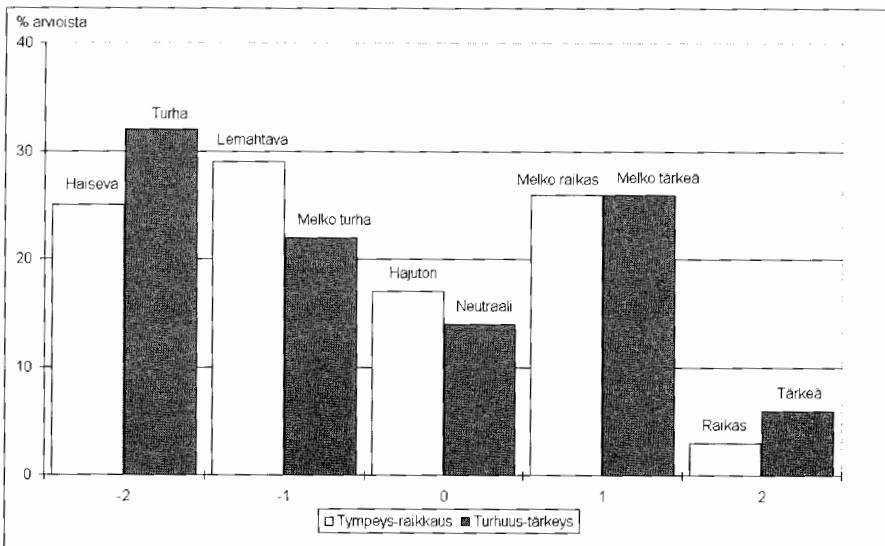

Vahtikoira vahtii kun kansa puukottaa

ESA REUNANEN JA SINIKKA TORKKOLA

Hyvä lööppi voi olla tylsän päivän pelastus. Se leikkii sanoilla, ironisoii, kärjistää, paljastaa ja huvittaa, mutta tymmii se ei. Viime aikoina on kuitenkin alkanut tympiä. Kun nainen kantaa ruumiskääröä sisäpihalla tai kostaja ampuu nuorukaista sorakuopassa, ei lööpistä jää kuin eltaantunut maku.

Onko kyse siitä, että oma pipa kiristää, vai ovatko lööpit muidenkin mielestä usein ummehtuneita ja turhanpäiväisiä? Entä mikä tekee lööpistä tympeän, mikä raikkaan ja mitä aiheita pidetään turhanpäiväisinä, mitä tärkeinä? Kävimme läpi syyskuussa 1998 ilmestyneet Ilta-Sanomien ja Iltalehden lööpit. Pyysimme 60:tä Tampereen avoimen yliopiston opiskelijaa arvioimaan lööppejä tympeys-raikkaus ja turhanpäiväisyys-tärkeys -mittareilla.

KUVIO 1.

Arvioiden jakautuminen tympeys-raikkaus ja turhuus-tärkeys -mittareilla (52 lööppiä, 60 vastaajaa; N=3120).

Ennen tulosten analyysiä luokittelimme lööppien aihealueet ja niissä esiintyvät toimijat. Julkkiksia esiintyi 25 lööpissä, tavallisia kansalaisia 22:ssa ja päättäjiä 9:ssä. Ainakaan syyskuun myyntijulisteissa eivät siis koemilleet päättäjät vaan kansa ja julkkikset. Aihealueista suosituimpia olivat “rikos, alkoholi ja huumeet” (21 lööpissä), “perhe” (21) sekä “seksi, missit ja muoti” (14). Harvemmin esiintyviä aihealueita olivat “urheilu” (7) “onnettomuudet” (8) sekä “valta ja raha” (9). Perheeseen ja seksiin liittyvät aiheet kehystivät julkimoiden lööppijulkisuutta. Kansa punnersi myyntijulisteisiin ensisijaisesti rikoksilla. Päättäjät sen sijaan pääsivät myyntijulisteisiin tasaisesti kaikkien muiden aiheiden paitsi urheilun ja onnettomuuksien yhteydessä.

Tutkimusmenetelmässä pyrimme ottamaan huomioon lööppien lajityypillisen luonteen. Lööpit on tarkoitettu ohimennen vilkaistaviksi. Olennaista on niiden aiheuttama tunnetila, joka usein jää varsin epämääräiseksi ja tiedostamattomaksi. Myös tutkimuksessa lööppejä katsottiin nopeasti, ja opiskelijoita pyydettiin kirjaamaan vaikutelmansa lööpin herättämän mielikuvan ja tunnetilan perusteella ilman suuria pohdintoja. Tuloksena oli, että ainakin syyskuun lööpit herättivät pikemminkin tympeyden ja turhanpäivisyyden kuin raikkauden ja tärkeyden kokemuksia. Mitta-asteikot ulottuivat tympeän ja turhan -2:sta raikkaan ja tärkeän +2:een. Tympeys-raikkaus -asteikolla kaikkien arvioiden keskiarvo oli -0,47 (lievästi lemahtava), turhuus-tärkeys -asteikolla -0,48 (melko turhan ja neutraalin välillä). Iltalehden lööppejä pidettiin keskimäärin hieman tympeämpinä ja turhanpäiväisempinä kuin Ilta-Sanomien lööppejä.

Opiskelijoiden arviot olivat yllättäviä sikäli, että tympeimpinä ja turhimpina ei pidetty lööppejä, joissa kansakunnan huono-osaiset ampuvat tai puukottavat toisiaan. Sen sijaan tympeiksi ja turhiksi arvioitiin sellaiset lööpit, joissa esiintyi päättäjiä tai julkkiksia ja joiden aiheina olivat valta ja raha sekä seksi, missit ja muoti. Tärkeimmiksi ja raikkaimmiksi taas arvioitiin rikoksia ja onnettomuuksia käsittelevät lööpit.

ILTA-SANOMAT

Lauantai 19.9.1998
Kirjailija Anja Snellmanin arvio IS:ssa: (8.)

Mistä Hillary TODELLA suuttui?

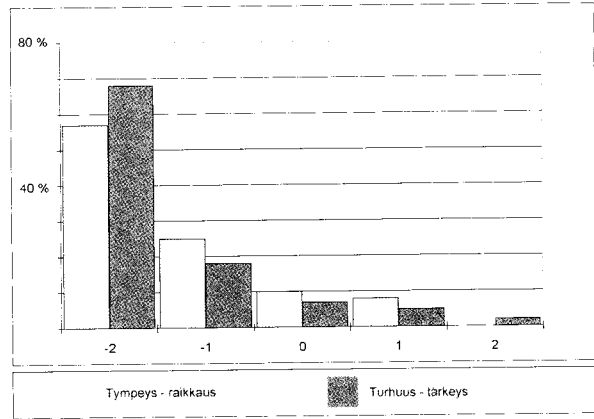

Tarkistarhaajat uhoavat aktivisteille:

Viimeiseen mieheen!

ILTA-SANOMAT 19.9.1998

TYMPEIN: “Mistä Hillary todella suuttui?”

Valta, seksi ja sensaatio yhdistyvät kaikkein tymeimmäksi valitussa Ilta-Sanomien lööpissä “Mistä Hillary todella suuttui?” (keskiarvo -1,30). Paitsi tymeänä, Hillary-lööppiä pidettiin myös varsin turhanaikaisena. Yllättävää kyllä Iltalehden saman päivän lööppi “Miten Hillary kestää häpeän” (-1,20), jäi tympeysarvioissa hiukan Ilta-Sanomista jälkeen, vaikka se tutkijakaksikkomme mielestä oli vielä selvästi tymeämpi. Ehkä Clinton-tapaus jo sinänsä koettiin niin tymeäksi, ettei Ilta-Sanomien älyllistämisyritystä huomattu.

ILTA-SANOMAT

Tiistai 22.9.1998
Kirjailija Anja Snellmanin arvio IS:ssa: (5.)

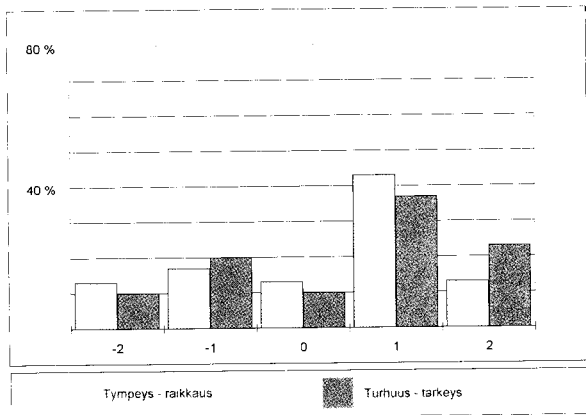
Ahvenanmaan VIRKAMIES ei saa opiskella SUOMEA

Griffith Joynerin OUTO KUOLEMA

CLINTON TAISTELI 'SEKSIHALUJAAN' vastaan joka päivä

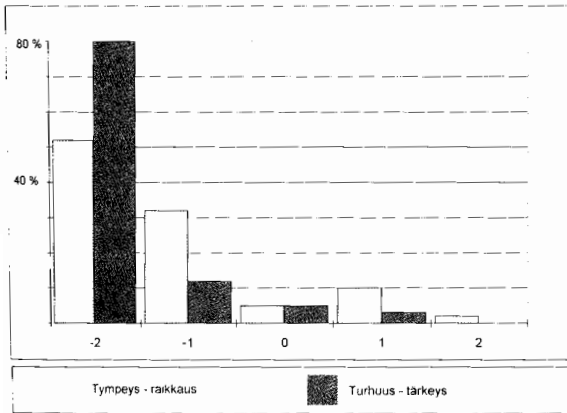
ILTA-SANOMAT 22.9.1998

RAIKKAIN: Ahvenanmaan virkamies ei saa opiskella suomea

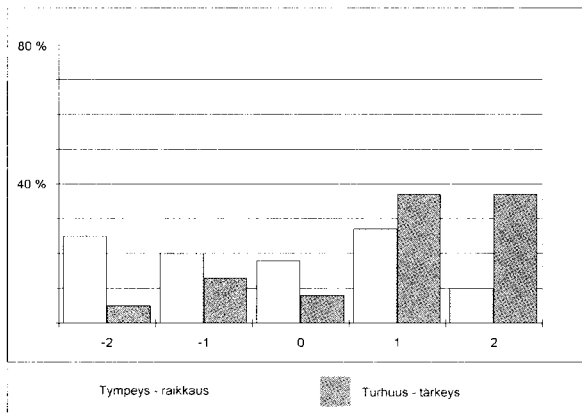
Syyskuun raikkaimmaksi arvioitiin Ilta-Sanomien lööppi “Ahvenanmaan virkamies ei saa opiskella suomea” (keskiarvo +0,27). Lööpille on

tunnusomaista, ettei siinä ole perinteisesti sensationalistiseksi miellettyjä elementtejä. Kyseessä on ironinen tilanne, joka kutkuttaa suomalaisuuteen ja ruotsalaisuuteen liittyviä kansallisia peruskysymyksiä. Voi tosin olla, että kaksikielisillä alueilla lööppi otettaisiin vakavasti eikä se tuntuisi lainkaan raikkaalta. Tässäkin lööpissä raikkaus- ja tärkeys-arviot käyvät paljolti yksiin.

TURHIN: Linda keimaili formula kisoissa

Turhanpäiväisimpänä lööppiaiheena arvioijat pitivät Iltalehden lööppiä "Linda keimaili formulakisoissa" (keskiarvo -1,68). Tähän arvioon on myös tutkijapartiomme pakko yhtyä, joskin samalla myönnämme lööpin laatijalle tyhjästä nyhjäisyn kunniamaininnan: kutsumalla Lindan olemista keimailuksi syntyi tyhjästä kuitenkin jonkinlainen juttu.

ILTALEHTI

23.9.1998

**NUORISO-
JENGI
RAISKASI
12-VUOTIAAN
Tampereen
Koskipuistossa**

ILTALEHTI 23.9.1998

TÄRKEIN:

Nuorisojengi raiskasi 12-vuotiaan Tampereen Koskipuistossa

Syyskuun tärkeimmäksi lööpiksi arvioitiin Iltalehden “Nuorisojengi raiskasi 12-vuotiaan Tampereen Koskipuistossa” (keskiarvo +0,87). Yllättävää oli, että vain alle puolet piti lööppiä tymejänä. Jälleen tulee esiin se, kuinka tavallisten ihmisten karmaat kohtalot koetaan tärkeiksi. Ne ovat tosin yksittäistapauksia, mutta kuitenkin todellista elämää. Esimerkiksi Koskipuiston turvattomuus on siellä liikkuville tärkeä asia. Todellisuuden naturalistista melodraamaa on esitetty rikoslehdissä jo pitkään, mutta nyt se näyttäisi tunkeutuvan lööppeihin ja jopa televisiouutisiin. Pitääkö vahtikoiran siis vahtia, kun kansa puukottaa? Opiskelija-arvioijat tuntuvat vastaavan kyllä, mutta tutkijapartiomme parkaisee: “jo riittää”.

*Esa Reunanen
YTL, tutkija,
Tampereen yliopisto*

*Sinikka Torkkola
YTM, tutkija,
Tampereen yliopisto*